

ยุทธศาสตร์ความร่วมมือทางเศรษฐกิจอิรวดี - เจ้าพระยา - แม่น้ำโขง
(Ayeyawady - Chao Phraya - Mekong Economic Cooperation Strategy : ACMECS)

กองการต่างประเทศ
สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย
พฤษภาคม ๒๕๖๑

ยุทธศาสตร์ความร่วมมือทางเศรษฐกิจอิรวดี - เจ้าพระยา - แม่น้ำโขง (Ayeyawady - Chao Phraya - Mekong Economic Cooperation Strategy) หรือ ACMECS เป็นกรอบความร่วมมือทางเศรษฐกิจระดับอนุภูมิภาค ซึ่งเป็นข้อริเริ่มของไทย ก่อตั้งขึ้นเมื่อปี ๒๕๔๖ โดยเป็นเวทีที่ไทยชูบทบาทในการเป็นประเทศผู้ให้ในอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขง มีวัตถุประสงค์เพื่อเพิ่มขีดความสามารถและสร้างความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจตามแนวชายแดน การลดช่องว่างการพัฒนาทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศสมาชิก และส่งเสริมให้เกิดสันติภาพ เสถียรภาพ และการบูรณาการของอาเซียนในภาพรวม ประกอบด้วยประเทศสมาชิก ๕ ประเทศ ได้แก่ ไทย เมียนมา สปป.ลาว กัมพูชาและเวียดนาม โดยการประชุมระดับผู้นำ ACMECS มีขึ้นเป็นครั้งแรกเมื่อวันที่ ๑๒ พฤศจิกายน ๒๕๔๖ ที่เมืองพุกาม สาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา ซึ่งผู้นำประเทศสมาชิกได้ลงนามในปฏิญญาพุกาม เพื่อจัดตั้งกรอบความร่วมมือ ACMECS ปัจจุบันดำเนินความร่วมมือ ใน ๘ สาขา ได้แก่ สาขาการอำนวยความสะดวก ด้านการค้าการลงทุน สาขาการเกษตร สาขาอุตสาหกรรมและพลังงาน สาขาการเชื่อมโยงเส้นทางคมนาคม สาขาการท่องเที่ยว สาขาการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ สาขาสาธารณสุข และสาขาสิ่งแวดล้อม^๑

ในปี ๒๕๖๑ ประเทศไทยจะเป็นเจ้าภาพจัดการประชุมผู้นำยุทธศาสตร์ความร่วมมือทางเศรษฐกิจ อิรวดี - เจ้าพระยา - แม่น้ำโขง ครั้งที่ ๘ ในวันที่ ๑๖ มิถุนายน ๒๕๖๑ ณ โรงแรมแชงกรีลา กรุงเทพมหานคร โดยมี พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี เป็นประธานการประชุม ซึ่งหัวข้อการประชุมฯ ครั้งนี้ คือ “การก้าวสู่ประชาคมแม่น้ำโขงที่เชื่อมโยงกัน” (Towards an Integrated and Connected Mekong Community) โดยเอกสารผลลัพธ์จากการประชุมผู้นำฯ ประกอบด้วย

(๑) แผนแม่บท (Master Plan) ACMECS ระยะ ๕ ปี พ.ศ. ๒๕๖๒ - ๒๕๖๖ เป็นหัวใจหลักของการประชุม เนื่องจากเป็นแนวทาง (Roadmap) ในการเสริมสร้างความร่วมมือและสร้างความเชื่อมโยงของไทย และการพัฒนาภูมิภาคในลักษณะยั่งยืนและมีนวัตกรรม ประกอบด้วย ๓ เป้าประสงค์/เสาหลัก ได้แก่ ๑. การเชื่อมโยงแบบไร้รอยต่อในอนุภูมิภาค (Seamless Connectivity) ๒. การสอดประสานด้านเศรษฐกิจ (Synchronized ACMECS) ๓. การพัฒนาภูมิภาคอย่างยั่งยืนและมีนวัตกรรม (Smart and Sustainable ACMECS)

(๒) ปฏิญญากรุงเทพฯ เพื่อแสดงเจตนารมณ์ของประเทศสมาชิกที่จะใช้ประโยชน์จากความแข็งแกร่งและความหลากหลายของทั้ง ๕ ประเทศสมาชิกที่จะร่วมมือกันแบบ win-win ในลักษณะหุ้นส่วนทางยุทธศาสตร์

การประชุมระดับผู้นำที่ผ่านมา

- การประชุมระดับผู้นำ ครั้งที่ ๑ ที่เมืองพุกาม สาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๔๖
- การประชุมระดับผู้นำ ครั้งที่ ๒ ที่กรุงเทพฯ ราชอาณาจักรไทย เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๔๘
- การประชุมระดับผู้นำ ครั้งที่ ๓ ที่กรุงฮานอย สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๕๑
- การประชุมระดับผู้นำ ครั้งที่ ๔ ที่กรุงพนมเปญ ราชอาณาจักรกัมพูชา เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๕๓

¹ กรมเศรษฐกิจระหว่างประเทศ กระทรวงการต่างประเทศ (<http://www.mfa.go.th/business/th/cooperation/245/16231>)

- การประชุมระดับผู้นำ ครั้งที่ ๕ ที่นครหลวงเวียงจันทน์ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๕๖
- การประชุมระดับผู้นำ ครั้งที่ ๖ ที่กรุงเนปิดอว์ สาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๕๘
- การประชุมระดับผู้นำ ครั้งที่ ๗ ที่กรุงฮานอย สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม เมื่อปีพ.ศ. ๒๕๕๙

บทบาทของไทยใน ACMECS

ประเทศไทยเป็นผู้ริเริ่มกรอกร่วมมือ ACMECS และเป็นหัวจักรสำคัญในการผลักดันให้กรอกร่วมมือนี้มีความก้าวหน้า นอกจากนี้ ไทยยังได้แสดงบทบาทนำในการแก้ไขปัญหาการแพร่ระบาดของโรคไข้หวัดนก ซึ่งเป็นปัญหาสำคัญของโลกปัญหาหนึ่งในปัจจุบัน โดยในการประชุมผู้นำ ACMECS ครั้งที่ ๒ เมื่อวันที่ ๓ พฤศจิกายน ๒๕๔๘ ไทยได้ประกาศจัดสรรงบประมาณจำนวน ๑๐๐ ล้านบาท เพื่อจัดตั้งกองทุนเพื่อสนับสนุนการดำเนินการและป้องกันแก้ไขโรคไข้หวัดนกและโรคติดต่อร้ายแรงอื่น ๆ ในภูมิภาค

ACMECS เปิดโอกาสให้ประเทศอื่น ๆ ที่สนใจสามารถมีส่วนร่วมได้ทั้งในรูปการให้เงินทุนช่วยเหลือหรือการให้ความรู้ทางเทคนิคและการบริหารจัดการเพื่อเป็นการลดข้อจำกัดทางด้านทรัพยากรของประเทศสมาชิก รวมทั้งเป็นการลดความซ้ำซ้อน และก่อให้เกิดบูรณาการของการให้ความช่วยเหลือเพื่อการพัฒนาภูมิภาค ACMECS เป็นตัวอย่างที่ดีซึ่งประเทศพัฒนาแล้วต่างให้ความสนใจ เนื่องจากการมีโครงการความร่วมมือที่มีอยู่แล้วที่ประเทศพัฒนาแล้วสามารถเข้ามาดำเนินการต่อยอดได้ และการมีกลไกที่สามารถผลักดันให้โครงการต่างๆ สามารถเกิดขึ้นได้อย่างเป็นรูปธรรม ทั้งนี้ การประชุมระดับรัฐมนตรี ACMECS ที่จังหวัดกระบี่ ในเดือนพฤศจิกายน ๒๕๔๗ เป็นครั้งแรกที่ประเทศที่ไม่ใช่สมาชิก ได้แก่ ออสเตรเลีย นิวซีแลนด์ ญี่ปุ่น เยอรมนี ฝรั่งเศส และธนาคารเพื่อการพัฒนาแห่งเอเชีย ร่วมประชุมเพื่อหารือแนวทางที่ตนจะสามารถมีส่วนร่วมในโครงการ ACMECS ได้ หลังจากนั้น ประเทศและองค์การระหว่างประเทศต่าง ๆ ได้แสดงความสนใจและเข้าร่วมใน ACMECS ในฐานะหุ้นส่วนเพื่อการพัฒนาเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง เช่น แคนาดา คณะกรรมาธิการยุโรปและสิงคโปร์ นับได้ว่าประเทศไทยได้แสดงบทบาทอย่างสำคัญในการสร้างความเป็นหุ้นส่วนเพื่อการพัฒนาในภูมิภาคตามเป้าหมายเพื่อการพัฒนาแห่งสหัสวรรษ (Millennium Development Goals: MDGs) ของสหประชาชาติ

บทบาทของกระทรวงมหาดไทยใน ACMECS

ตามคำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรีที่ ๑๙๗/๒๕๖๐ ลงวันที่ ๑๘ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๖๐ กระทรวงมหาดไทย ได้ร่วมเป็นกรรมการระดับชาติเพื่อเตรียมการจัดการประชุมนายยุทธศาสตร์ความร่วมมือทางเศรษฐกิจ อิรวดี - เจ้าพระยา - แม่น้ำโขง (Ayeyawady - Chao Phraya - Mekong Economic Cooperation Strategy: ACMECS) ครั้งที่ ๘ และเมื่อวันที่ ๒๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๑ พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี ได้เป็นประธานการประชุมคณะกรรมการระดับชาติเพื่อเตรียมการจัดการประชุมผู้นำ ACMECS ครั้งที่ ๘ ณ ทำเนียบรัฐบาล โดยที่ประชุมได้รับทราบความคืบหน้าการเตรียมการจากประธานคณะกรรมการเพื่อเตรียมการจัดการประชุมฯ ทั้ง ๕ ด้าน ได้แก่ (๑) คณะอนุกรรมการด้านสารัตถะ มีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ เป็นประธาน (๒) คณะอนุกรรมการด้านพิธีการและอำนวยความสะดวก มีอธิบดีกรมพิธีการทูต เป็นประธาน (๓) คณะอนุกรรมการด้านรักษาความปลอดภัยและการจราจร มีผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติเป็นประธาน (๔) คณะอนุกรรมการด้านประชาสัมพันธ์ มีอธิบดีกรมสารนิเทศ เป็นประธาน และ (๕) คณะอนุกรรมการด้านอำนวยความสะดวก มีรองปลัดกระทรวงการต่างประเทศ เป็นประธาน

นายกรัฐมนตรีได้เน้นย้ำให้ทุกฝ่ายเตรียมการจัดการประชุมโดยให้ความสำคัญกับประโยชน์เชิงรูปธรรมที่จะเกิดขึ้นกับประเทศไทย ประชาชนไทย รวมถึงประเทศสมาชิกในภูมิภาคโดยรวม และขอให้มีการบริหารจัดการที่ดีระหว่างช่วงการประชุม นอกจากนี้ นายกรัฐมนตรียังให้ความสำคัญกับการสร้างความตระหนักรู้เกี่ยวกับ ACMECS และขอเชิญชวนให้ประชาชนร่วมเป็นเจ้าของภาพที่ดีในการต้อนรับผู้นำจากประเทศเพื่อนบ้านที่จะเข้าร่วมการประชุม^๒

นอกจากนี้ กระทรวงมหาดไทยได้ร่วมเป็นคณะทำงานในสาขาการอำนวยความสะดวกทางด้านการค้าและการลงทุน (Working Group on Trade and Investment Facilitation : WGTIF) ซึ่งเป็นคณะทำงานในสาขาที่มุ่งเน้นการค้าชายแดน การเปิดและยกระดับจุดผ่านแดน การเจรจากฎระเบียบ การข้ามแดน และการจัดตั้งเมืองพี่เมืองน้อง (Sister Cities) ครั้งล่าสุด ได้มีการจัดประชุมเตรียมการ ครั้งที่ ๗ ระหว่างวันที่ ๒๖ - ๒๗ เมษายน ๒๕๖๑ ร่วมกับประเทศสมาชิก โดยกระทรวงมหาดไทย ได้ร่วมผลักดันข้อเสนอของจังหวัดและรายงานความก้าวหน้าการดำเนินงานการลงนามบันทึกความเข้าใจเมืองพี่เมืองน้อง (Sister Cities) เพิ่มเติม จำนวน ๒ คู่ ซึ่งได้มีการลงนามจัดตั้งเมืองพี่เมืองน้องระหว่างจังหวัดบุรีรัมย์และจังหวัดอุดรธานี และ จังหวัดสุรินทร์และจังหวัดกัมพูช ในระหว่างการประชุมคณะผู้ว่าราชการจังหวัดชายแดน ไทย - กัมพูชา ครั้งที่ ๖ ระหว่างวันที่ ๒๓ - ๒๕ สิงหาคม ๒๕๖๐ ณ กรุงเทพมหานคร ราชอาณาจักรกัมพูชา ปัจจุบันคู่ความสัมพันธ์เมืองพี่เมืองน้องระหว่างไทยกับประเทศสมาชิกในกลุ่ม ACMECS มีจำนวนทั้งสิ้น ๑๕ คู่ ได้แก่ ด้านเมียนมา จำนวน ๔ คู่ ด้าน สปป.ลาว จำนวน ๑ คู่ และด้านกัมพูชา จำนวน ๑๐ คู่ พร้อมทั้งเสนอให้เมียนมาพิจารณาการยกระดับจุดผ่อนปรนพิเศษด้านสิงขรเป็นจุดผ่านแดนถาวร

² กรมเศรษฐกิจระหว่างประเทศ.กระทรวงการต่างประเทศ.รายงานการประชุมคณะกรรมการระดับชาติ ครั้งที่ ๑/๒๕๖๑ เพื่อเตรียมการจัดการประชุมผู้นำยุทธศาสตร์ความร่วมมือทางเศรษฐกิจ อิรวดี-เจ้าพระยา-แม่โขง ครั้งที่ ๘. มีนาคม ๒๕๖๑